

ಭಾರತೀಯರ ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳು

ಅನಂತಪದ್ಮನಾಭವ್ರತ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ರಂಗಪ್ರಿಯ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಃ

ಪ್ರಕಾಶಕರು:

ಭಾರತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಕಾಶನ

ನಂ. 37/8, G4, ಲೀಸಾ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್,

4ನೇ ಕ್ರಾಸ್, ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - 27.

ದೂರವಾಣಿ: 2227 8231, Mob: 9448078231, 9591470345

Email : bspllg@gmail.com; web; www.bharathasamskruthi.com

Title : **ANANTAPADMANABHAVRATA – Under Bharatiyara Habba Haridinagalu**- A collection of festivals of India, written by Sri Sri Rangapriya Sri Sri: and published by Bharatha Samskruthi Prakashana, Bangalore.

Under the guidance of His Holiness Sri Sri Rangapriya Swamiji

ಶ್ರೀರಂಗ ಮಹಾಗುರುಗಳ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ
ಈ ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

E-Edition : November 2015

pages : 12 + 2

Price: Rs. 10-00

© with publisher

Published by :

Bharatha Samskruthi Prakashana

No. 37/8 G4, Leesa Apartment, 4th Cross,

Lalbagh Road, Bangalore - 27,

Phone: 22278231, 26765381, Mobile: 9448078231, 9591470345

URL: www.bharathasamskruthi.com, email: bspllg@gmail.com

Copies available at :

Bharatha Darshana,

No. 163, Manjunatha Road, 2nd block,

Thyagaraja Nagar,

Bangalore - 560 028 Ph : 26765381

Printed by :

Laser Line Graphics

Bangalore - 560 027 Ph: 22278231

ಅನಂತಪದ್ಮನಾಭವ್ರತ (ಅನಂತನ ಚತುರ್ದಶೀ, ಅನಂತನ ಹಬ್ಬ)

i) ಈ ಅನಂತನ ವ್ರತದ ಆರಾಧ್ಯದೇವ

ಸನಾತನ ಆರ್ಯ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಬಹುಮಂದಿ ಆಚರಿಸುವ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಪರ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂತನ ಹಬ್ಬವೂ ಒಂದು. ವ್ರತನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ದೇವತಾಪೂಜೆಯ ನೋಂಪಿಯ ದಿನವಾದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಅನಂತನ ವ್ರತ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸರ್ಪರಾಜನಾದ ಆದಿಶೇಷ, ಶೇಷನಾಗ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. “ಶೇಷೋಟಿನನ್ನೋ ನಾಗರಾಜಃ” ಅಂತವಿಲ್ಲದವನು ಎಂಬುದು ಈ ಶಬ್ದದ ಅವಯವಾರ್ಥ. ಭಗವಂತನ ಅನಂತಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿ (ಕುಂಡಲಿನೀ) ಸ್ವರೂಪನಾದ್ದರಿಂದ ಆದಿಶೇಷನಿಗೆ ಈ ಹೆಸರು. ಆದರೆ ಈ ಅನಂತನಾದ ಶೇಷನಾಗನಿಗೂ ಶೇಷಿಯಾಗಿ ಆತನನ್ನು ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನಾಗಿಯೂ, ಆಸನವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಅಲಂಕಾರವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಬೆಳ್ಳೊಡೆಯನ್ನಾಗಿಯೂ, ಮಣಿದೀಪವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಪಾದುಕೆಯನ್ನಾಗಿಯೂ ನಿಯಮಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಹಾಪ್ರಭುವಾದ ಆದಿನಾರಾಯಣನಿಗೂ ಅನಂತನೆಂಬ ನಾಮಧೇಯವಿದೆ. (ನೋಂಪಿ = ವ್ರತ)

“ನಮೋಽಸ್ತು ನನ್ತಾಯ ಸಹಸ್ರಮೂರ್ತಯೇ” ಈತನ ರೂಪಗಳು, ಗುಣಗಳು, ಶಕ್ತಿಗಳು, ವಿಭೂತಿಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ಅಂತ (ಅವಸಾನ)ರಹಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈತನಿಗೂ ಈ ಹೆಸರು ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ. “ಅನಂತವೀರ್ಯಾಮೃತವಿಕ್ರಮಸ್ತ್ವಂ” ಅನಂತನಾಗನನ್ನು ಶಯನವನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅನಂತಶಯನ ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ

ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವ ಪದ್ಮವನ್ನು ನಾಭಿಯನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅನಂತಪದ್ಮನಾಭನೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಆ ದೇವದೇವನಾದ ನಾರಾಯಣನಿಗೂ ಅನಂತ ಎಂಬುದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತರೂಪದ ಹೆಸರು.

ಅನಂತನಾಗನ ಮೇಲೆ ಪವಡಿಸಿರುವ ನಾರಾಯಣನ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ರಂಗನಾಥ. ಈತನಿಗೆ ಎರಡೇ ಬಾಹುಗಳು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಯುಧಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಮವಾಗಲೀ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ. ತನ್ನ ಒಂದು ತೋಳನ್ನೇ ತಲೆದಿಂಬನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗಾಢವಾದ ನಿದ್ರೆಯ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಯು ಪವಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀರಂಗ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ, ಶಿವನಸಮುದ್ರ, ರಂಗಸ್ಥಳ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಬಹುದು.

ಎರಡನೆಯದು ಗೋವಿಂದರಾಜ. ಈತನಿಗೆ ನಾಲ್ಕುತೋಳುಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಶಂಖ-ಚಕ್ರ-ಗದೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತೊಂದು ನೀಡಿರುವ ತೋಳು. (ಚಾಚಿರುವ ತೋಳು.) ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮುದ್ರೆ. ಪದ್ಮದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪಾದಪದ್ಮಗಳ ಬಳಿ ಮಧು-ಕೈಟಭರು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ತಿರುಮಲೈ (ತಿರುಪತಿ) ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಲ್ಲಿರುವ ಗೋವಿಂದರಾಜಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಚಿದಂಬರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಶ್ರೀನಟರಾಜ ದೇವರ ಎದುರಿಗಿರುವ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅದೇ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲೂ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿಕ್ಕತಿರುಪತಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬಳಿ ಇರುವ ಕಲ್ಕುಂಟೇ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ಈ ಗೋವಿಂದರಾಜನನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಬಹುದು.

ಮೂರನೆಯದು ಅನಂತಪದ್ಮನಾಭಮೂರ್ತಿ. ಈ ದೇವರಿಗೆ ಎರಡು ಬಾಹುಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಿರುವ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಮುಖವಾದ ಒಂದು ಕಮಲವನ್ನು ಕಂಠದ ನೇರಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಕೆಳಗೆ ಚಾಚಿರುವ ಬಲಗೈಯಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಸುಪ್ರಭಾತವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿರುವ ಋಷಿಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಯೋಗನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರ ಗೊಂಡಿರುವ ವಿಶಾಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಯು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

“ಯೋಗನಿದ್ರಾನ್ಯವಿಶದ್ಯೈಃ ಪಾವನೈರವಲೋಕನೈಃ |

ಭೃಗ್ವಾದೀನನುಗೃಹ್ಯಂತಂ ಸೌಖಶಾಯಿನಿಕಾನ್ಯಪೀನ್ ||

ನಾಭಿಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನು ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ತಿರುವನಂತಪುರದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶಿಸಬಹುದು. ಧ್ಯಾನಶ್ಲೋಕವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಂ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ ದ್ವಜಬಲಿಸಹಿತಂ ಭೂತನಾಥಂ ನೃಸಿಂಹಂ
ವ್ಯಾಸಂ ಶಂಭುಂ ಗಣೇಶಂ ರಘುವರಮನುಜಂ ಜಾನಕೀಂ ವಾಯುಪುತ್ರಮ್ |
ವಿಷ್ಣುಕ್ಷೇನಂ ಸುಪರ್ಣಂ ಸುರಮುನಿಕಮಲಾಭೂಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸೇವ್ಯಂ
ವಂದೇ ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಭಂ ಪರಮಪದಮಹೋಪನ್ನಗಾಭೋಗಸುಪ್ತಮ್ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಕ, ದ್ವಜಬಲಿ, ಭೂತನಾಥ, ಶಾಸ್ತ್ರಾ, ಯೋಗನೃಸಿಂಹ, ವ್ಯಾಸರು, ಶಿವ, ಗಣೇಶ, ಶ್ರೀರಾಮಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಹನೂಮಂತ, ವಿಷ್ಣುಕ್ಷೇನ, ಗರುಡದೇವರು, ದೇವತೆಗಳು, ಮುನಿಗಳು, ಶ್ರೀದೇವಿ, ಭೂದೇವಿ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು, ಸನಕಾದಿಸಿದ್ಧರು, ತುಂಬುರುನಾರದರು, ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು, ಸೂರ್ಯಚಂದಿರರು, ದಿಕ್ಪಾಲಕರು, ಜಯವಿಜಯರು ಇವರೆಲ್ಲರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಅನಂತಶೇಷನಾಗನ ಮೇಲೆ ಪವಡಿಸಿರುವ ಪರಮಪದನಾಥನಾದ ಪದ್ಮನಾಭನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇವು ಮೂರೂ ಶೇಷನಾಗ ಅನಂತನೆಂಬ ಶಯನದಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿರುವ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಗಳೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅನಂತನ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾದ ಮೂರ್ತಿ ಯಾವುದು? ಎಂದರೆ ಮೂರನೆಯದಾದ ಅನಂತಪದ್ಮನಾಭಮೂರ್ತಿ. (ಅನಂತ ಎನ್ನುವುದು ಅನಂತಪದ್ಮನಾಭ ಎಂಬುದರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪವೂ ಹೌದು.)

ಅನಂತನ ವ್ರತವನ್ನು ಎಂದು ಆಚರಿಸಬೇಕು?

ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ಚತುರ್ದಶಿಯಂದು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಉದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ಚತುರ್ದಶೀ ಇದ್ದರೂ ಅಂದು ಈ ವ್ರತದ ಆಚರಣೆ.

“ಉದಯೇ ತ್ರಿಮುಹೂರ್ತಾಪಿ ಗ್ರಾಹ್ಯಾನಂತವ್ರತೇ ವಿಧಿಃ” “ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇ ಭೋಜ್ಯವೇಲಾಯಾಂ” ಎಲ್ಲ ಪೂಜಾ ವ್ರತಗಳಲ್ಲೂ ತಿಥಿಯು ಮಧ್ಯಾಹ್ನವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

“ಪೂಜಾವ್ರತೇಷು ಮಧ್ಯಾಹ್ನವ್ಯಾಪಿನೀ ತಿಥಿಃ” ಎಂದು ದಿವ್ಯೋದಾಸ ಎನ್ನುವವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಭಾದ್ರಪದಮಾಸದ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯಂದು ಚತುರ್ದಶಿಯು ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ಇದ್ದರೂ ಅಂದು ಸಂಪೂರ್ಣ

ತಿಥಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. “ಮುಹೂರ್ತಮಪಿ ಚೇದ್ಭಾದ್ರೇ ಪೂರ್ಣಮಾಯಾಂ ಚತುರ್ದಶೀ | ಸಂಪೂರ್ಣಾಂತಾಂ ವಿದುಸ್ಸಸ್ಯಾಂ ಪೂಜಯೇದ್ವಿಷ್ಣುಮವ್ಯಯಂ” ಎಂದು ಸ್ಯಾಂದಪುರಾಣವು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ತಥಾ ಭಾದ್ರಪದಸ್ಯಾನ್ತೇ ಚತುರ್ದಶ್ಯಾಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ |
ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾಃ ಸಮಾಯೋಗೇ ವ್ರತಂ ಚಾನಂತಕಂ ಚರೇತ್ ||

ಎಂದು ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಉದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ದಶಿಯು ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಇದ್ದರೂ ಅಂದೇ ಅನಂತನ ವ್ರತ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಾಮೃತಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ “ಸಂದಿಗ್ಧೇಷ್ಟೇಕವಾಕ್ಯತ್ವಾತ್” ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಂತೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪರದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವ್ಯಾಪಿನಿ ಯಾಗಿರುವ ಚತುರ್ದಶೀತಿಥಿಯಂದೇ ಅನಂತನ ವ್ರತದ ಆಚರಣೆ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿಂಧು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

ii) ವ್ರತವನ್ನು ಹೇಗೆ ಆಚರಿಸಬೇಕು?

ಸ್ನಾನ-ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳ ನಂತರ ಆಚಮನ-ಅನಂತವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸಲು ಸಂಕಲ್ಪ. ಅನಂತವ್ರತಾಂಗವಾಗಿ ಯಮುನಾಪೂಜೆ ಮಾಡಲು ಸಂಕಲ್ಪ. (ಯಾವುದಾದರೂ ನದಿ, ಕೆರೆ, ಕೊಳ ಅಥವಾ ಬಾವಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಯಮುನಾಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.)

ಲೋಕಪಾಲಸ್ತುತಾಂ ದೇವೀಂ ಇಂದ್ರನೀಲಸಮಪ್ರಭಾಂ |
ಯಮುನೇ ತ್ವಾಮಹಂ ಧ್ಯಾಯೇ ಸರ್ವಕಾಮಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ ||

ಕ್ಷೀರೋದಾರ್ಣವಸಂಭೂತೇ ಕ್ಷೀರವರ್ಣೋಪಶೋಭಿತೇ |
ಪ್ರಸನ್ನಾ ಭವ ಮೇ ದೇವಿ ಯಮುನೇ ತೇ ನಮೋ ನಮಃ ||

ಹಾಗೆಯೇ ಸೂರ್ಯಪಾದಾಬ್ಜಸಂಭೂತೆಯಾದ ತುಂಗೇಯನ್ನೂ ಗರುಡಾಸನಸಂಭೂತೆಯಾದ ಭದ್ರೇಯನ್ನೂ, ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣವೇಣಿಯನ್ನೂ, ನಂದಿಪಾದೆ, ಭೀಮರಥೀ, ಗೋದಾವರೀ ನದೀ, ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಗಂಗಾದೇವಿಯನ್ನೂ ಯಮುನಾಪೂಜೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಯಮುನಾದೇವಿಯನ್ನು ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಆಕೆಗೆ ಅಂಗಪೂಜೆಯನ್ನೂ, ನಾಮಪೂಜೆಯನ್ನೂ, ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮ

ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಉತ್ತರಾರಾಧನೆಮಾಡಬೇಕು. ಧೂಪ-ದೀಪ ಇತ್ಯಾದಿ ಸರ್ವೋಪಚಾರಪೂಜೆಗಳನ್ನೂ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು.

ವಿಗಾಹೇ ಯಾಮುನಂ ತೀರ್ಥಂ ಸಾಧು ಬೃಂದಾವನೇ ಸ್ಥಿತಂ |

ನಿರಸ್ತಜಿಹ್ವಗಸ್ತರ್ಥೇ ಯತ್ರ ಕೃಷ್ಣಃ ಕೃತಾದರಃ ||

ಎಂದು ಯಮುನಾತೀರ್ಥವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಬೇಕು.

ಸೂರ್ಯನ ಸುಪುತ್ರಿಯೂ ಯಮಧರ್ಮರಾಜನ ಸೋದರಿಯೂ ಪದ್ಮನಾಭ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರಳೂ ಆದ ಆ ಯಮುನಾನದೀದೇವಿಗೆ ಪೂಜೆಮಾಡಿದ ತೀರ್ಥ ತುಂಬಿದ ಕಲಶವನ್ನು ಮಂಗಳವಾದ್ಯಸಹಿತ ಮನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಅನನ್ತದೇವನ ಪೂಜಾರ್ಥಕಲಶಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇರಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ದರ್ಭಗ್ರಂಥಿ, ವಸ್ತ್ರ, ನಾರಿಕೇಳ (ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ) ಪುಷ್ಪಾದಿ ಅಲಂಕಾರ ಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ದರ್ಭದ ಗ್ರಂಥಿಯು ಸರ್ಪದ ಏಳುಹೆಡೆಗಳ ಆಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

iii) ಅನಂತಪದ್ಮನಾಭನ ಪೂಜೆ

ಅನನ್ತಪದ್ಮನಾಭನಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಎಂಬುದು ಪ್ರಿಯವಾದ ನಿಯತವಾದ ಸಂಖ್ಯೆ.

ಆತನ ಪೂಜೆಯ ತಿಥಿ ಚತುರ್ದಶಿ (೧೪). ಆತನನ್ನು ಆವಾಹನೆಮಾಡುವ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ (ದಾರ) ಇರಬೇಕಾದ ಗ್ರಂಥಿಗಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಇತ್ಯಾದಿ. ಎರಡೂ ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನನ್ತದೇವನ ಆವಾಹನೆ, ಸಂಕಲ್ಪ, ಸರ್ವೋಪಚಾರಪೂಜೆ, ಕಲಶಪೂಜೆ, ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ದ್ವಾರಪಾಲಾದಿ ಪರಿವಾರದ ಪೂಜೆ, ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಪೂಜೆ, ಅಂಗಪೂಜೆ, ಪತ್ರ-ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಪೂಜೆ (ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ಪುಷ್ಪವೂ ಪ್ರಶಸ್ತ), ಹದಿನಾಲ್ಕು ದರ್ಭಗ್ರಂಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಷಾವಾಹನೆ, ಶೇಷಪೂಜೆ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ದೋರಗ್ರಂಥಿಗಳ ಪೂಜೆ, ಆವಾಹನೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು, ಅಗ್ನಿ, ಸೂರ್ಯ, ಇಂದ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಾಯು, ಶಿವ, ವಿಷ್ಣೇಶ, ಸ್ಕಂದ, ಸೋಮ, ಆಕಾಶ, ವರುಣ, ಪೃಥ್ವಿ ಮತ್ತು ವಸುಗಳು-ಈ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಗ್ರಂಥಿದೇವತೆಗಳು-ಇವರಿಗೂ ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕು. ಅನನ್ತನ ನಾಮಾವಳಿ ಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮಾವಳಿಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಅನನ್ತಪದ್ಮನಾಭನನ್ನು ಕುಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ, ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ (ಬಿಂಬ) ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಪಟದಲ್ಲೂ ಪೂಜಿಸಬಹುದು. ಆತನನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ತಿರುವನಂತಪುರದಲ್ಲಿರುವ ರೂಪದಲ್ಲೂ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬಹುದು. ಅಥವಾ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಏಳು ಹೆಡೆಗಳುಳ್ಳ ಆದಿಶೇಷನ ಮೇಲೆ ಪವಡಿಸಿ ಚತುರ್ಭುಜನಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣಕರದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮವನ್ನೂ, ಅದರ ಕೆಳಗಿನ ಕರದಲ್ಲಿ ಶಂಖವನ್ನೂ, ಮೇಲುಗಡೆ, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವನ್ನೂ ಅದರ ಕೆಳಗಡೆ ಕರದಲ್ಲಿ ಗದೆಯನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಭೂನೀಳಾದೇವಿಯರಿಂದಲೂ, ಗರುಡನೇ ಮುಂತಾದ ಕಿಂಕರರಿಂದಲೂ ಸೇವಿತನಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಸನಕಾದಿ ಮುನಿಗಳಿಂದಲೂ ಭೃಗುವೇ ಮುಂತಾದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಸೇವಿತನಾಗಿರುವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬಹುದು. ಧ್ಯಾನಶ್ಲೋಕವು ಹೀಗಿದೆ:

ಕೃತ್ವಾ ದರ್ಭಮಯಂ ದೇವಂ ವಾರಾಂನಿಧಿಸಮಪ್ರಭಂ |

ಫಣಸಪ್ತಾಸ್ತೀ ಸರ್ಪೇ ಪಿಂಗಲಾಕ್ಷಂ ಚತುರ್ಭುಜಮ್ ||

ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ರಕರೇ ಚಕ್ರಂ ಗದಾಂ ತಸ್ಯಾಪ್ಯಧಃಕರೇ |

ಶಂಖಮೂರ್ಧ್ವಕರೇ ವಾಮೇ ಪದ್ಮಂ ತಸ್ಯಾಪ್ಯಧಃಕರೇ ||

ದಧಾನಂ ಸರ್ವಲೋಕೇಶಂ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಂ

ದುಃಖಾಭಿಮುಢ್ಯೇ ಸಂಸೃಷ್ಟ ತತ ಆವಾಹಯೇತ್ ಸುಧೀಃ ||

ಸ್ವಾಮಿಯು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಏಳು ಹೆಡೆಗಳ ಶೇಷನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣ, ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳು, ಶಂಖಚಕ್ರಾದಿ ಪಂಚಾಯುಧಗಳು, ಗರುಡ, ವಿಷ್ಣುಕ್ಷೇನ ಮುಂತಾದವರ ಸೇವೆ, ಶ್ರೀಭೂನೀಳಾ ಸಮೇತ, ದ್ವಾರಪಾಲಕ ಸಮೇತ, ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತ, ಸನಕಾದಿ ಸಿದ್ಧರಿಂದಲೂ ಭೃಗುವೇ ಮುಂತಾದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಸೇವಿತ, ಬಲಗಡೆಯ ಅಗ್ರಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರ ಕೆಳಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಗದೆ, ಎಡಗಡೆಯ ಮೇಲುಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಶಂಖ ಮತ್ತು ಕೆಳಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮ. ಆತನಿಗೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಆವರಣ ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜೆ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಪತ್ರಗಳ ಪೂಜೆ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಪುಷ್ಪಗಳ ಪೂಜೆ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ದೋರಗ್ರಂಥಿಗಳ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ದೇವ ಮಹಾನ್ಯವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಭಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅವು ಯಾವುವೆಂದರೆ:

1) ಪುರಿ ಉಂಡೆ 2) ಪುಳ್ಳಂಗಾಯಿ ಉಂಡೆ 3) ತುಣಿ ತೇಂಕೊಳಲು
4) ಅರಳುಂಡೆ 5) ಚಕ್ಕುಲಿ 6) ತೇಂಕೊಳಲು 7) ಮುಚ್ಚೋರೆ 8) ಕಾಯ್‌ಒಬ್ಬಟ್ಟು
9) ಸಜ್ಜಪ್ಪ 10) ಅಂಬೋಡೆ 11) ಕಾರಾಸೇವೆ 12) ಕೊಬ್ಬರಿ ಮಿಠಾಯಿ, 13)
ಕಡುಬು 14) ಅತಿರಸ 15) ಬೆಣ್ಣೆ (ಕೇಸರಿ, ಎಲಕ್ಕಿ, ಸಕ್ಕರೆ ಬೆರೆಸಿದ
ಬೆಣ್ಣೆ) 16) ಕುಟ್ಟಿದ ಅವಲಕ್ಕಿ ಜೊತೆಗೆ ಬೆಲ್ಲ (ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಡಿಯಿಂದ
ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕುಟ್ಟಿರಬೇಕು).

ಈ ಭಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ದೇವರಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿ
ಅದರಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕನ್ನು ಋತ್ವಿಜನಿಗೆ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ಉಳಿದ ಹದಿನಾಲ್ಕನ್ನು
ತಾನು ಪ್ರಸಾದವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತಾಂಬೂಲ ಸಮರ್ಪಣೆ,
ಉತ್ತರನೀರಾಜನ, ಅರ್ಘ್ಯ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ನೂತನ ದೋರಗ್ರಹಣ

ಅನನ್ತಕಾಮದಂ ದೇವ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಣಾಶನ
ಅನನ್ತದೋರರೂಪೇಣ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾನ್ತವರ್ಧಯ”

“ಅನನ್ತಸಂಸಾರಮಹಾಸಮುದ್ರೇ ಮಗ್ನಂ ಸಮಭ್ಯುದ್ಧರ ವಾಸುದೇವ
ಅನನ್ತರೂಪಿನ್ ವಿನಿಯೋಜಯಸ್ವ ಹ್ಯನಂತಸೂತ್ರಾಯ ನಮೋ ನಮಸ್ತೇ”

ಎಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ದೋರವನ್ನು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ದೋರಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಶ್ಲೋಕ

ಸಂಸಾರ ಗಹ್ವರ ಗುಹಾಸು ಸುಖಂ ವಿಹರ್ತುಂ
ವಾಙ್ಮನ್ತ್ರಿಯೇ ಕುರುಕುಲೋದ್ಭವ ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವಾಃ

ಸಂಪೂಜ್ಯ ಚ ತ್ರಿಭುವನೇಶಮನನ್ತದೇವಂ
ಬದ್ಧಸ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಕರೇ ವರದೋರಕಂ ತೇ” ಎಂದು ದೋರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಜೀರ್ಣದೋರ ವಿಸರ್ಜನ

ಆಮೇಲೆ “ನಮಸ್ತೇ ಸರ್ವದೇವಾಯ ವಿಶ್ವರೂಪಧರಾಯ ಚ |
ಸೂತ್ರಗ್ರಂಥಿಷು ಸಂಸ್ಥಾಯ ಅನನ್ತಾಯ ನಮೋ ನಮಃ || ಎಂದು ಹೇಳಿ
ಜೀರ್ಣವಾದ (ಹಳೆಯ) ದೋರವನ್ನು ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಕೊನೆಯದು ಉಪಾಯನದಾನ (ಆವಾಹನೆಯ ಕಲಶ, ವಸ್ತ್ರ, ದಕ್ಷಿಣೆ
ದೇವರಿಗೆ ನಿವೇದನೆಮಾಡಿದ ಭಕ್ಷಣದ ಅರ್ಧಭಾಗ-ಇವುಗಳನ್ನು
ಶ್ರೋತ್ರಿಯರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಬೇಕು.)

ಗೃಹಾಣೇದಂ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾಯನಂ ದಕ್ಷಿಣಾಯುತಂ |
ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ ವತೀದೇವ ಮುಚ್ಯತೇ ಕರ್ಮಬಂಧನಾತ್ ||

ಅನನ್ಯ ಪತಿಗೃಹಾತಿ ಅನನ್ಯೋ ವೈ ದದಾತಿ ಚ |
ಅನನ್ತಸಾರಕೋಭಾಭಾಂ ಅನನ್ತಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ||

“ದೇವಸ್ಯತ್ವಾ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ದಾನ ಮತ್ತು ಪುತಿಗ್ರಹ, ಪುನಃ
ಪೂಜೆ. ಈ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಭಗವಂತ ನಾದ ಅನನ್ತಪದ್ಮನಾಭನು ಸುಪ್ರೀತನೂ,
ಪ್ರಸನ್ನನೂ, ವರದನೂ, ಆಗಲಿ ಎಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅನಯಾ ಪೂಜಯಾ ಭಗವಾನ್ ಸರ್ವಾತ್ಮಕಃ ಅನನ್ತಪದ್ಮನಾಭಃ ಸುಪ್ರೀತಃ
ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ವರದೋ ಭವತು”

ಈ ಪೂಜಾನಂತರ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅನನ್ತವ್ರತಕಥೆಯನ್ನು
ಕೇಳಬೇಕು.

ಅನನ್ತಪದ್ಮನಾಭನ ವ್ರತದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಒಂದು
ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯ ಆತನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಚತುರ್ದಶೀ (ಹದಿನಾಲ್ಕು)
ಎಂಬುದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಂಬುದು. ಆತನ ವ್ರತದ ತಿಥಿಯು ಚತುರ್ದಶೀ.
ಆತನ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಸೂತ್ರದ ಗ್ರಂಥಿಗಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು.
ಆವರಣಪೂಜೆಯ ದೇವತೆಗಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು. ಆತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವ
ಪತ್ರಗಳ-ಪುಷ್ಪಗಳ ಮತ್ತು ನಿವೇದಿಸಲ್ಪಡುವ ಭಕ್ಷಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು.
ಉದ್ಯಾಪನೆಯೂ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ನಂತರ. ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಇಡೀ ವಿಶ್ವವು ಆತನ ಅಖಂಡವಾದ ಆಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ ಎಂಬ
ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಆತನ ಶಯನವಾಗಿರುವ
ಆದಿಶೇಷನು ಅನನ್ತ. ಅನನ್ತಗುಣಭೂಷಿತನಾಗಿ ಅನನ್ತಶಕ್ತಿ ಸಂಸೇವಿತನಾಗಿರುವ
ಆತನು ಅನನ್ತಪದ್ಮನಾಭನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶೇಷಭೂತನಾಗಿರುವವನು. ಆತನ
ಅತಿ ನಿಕಟದಲ್ಲಿದ್ದು ಆತನ ಶ್ರೇಷ್ಠಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮಪಾತ್ರನಾದವನು.

ಗರುತ್ತಂತನಿಗೂ ಸರ್ಪಗಳಿಗೂ ಜಾತಿವೈರ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ
ಅನನ್ತಪದ್ಮನಾಭನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಮಿತ್ರರಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ
ಸೇವಾವ್ರತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗರುಡನು ತನ್ನ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ.
ಶೇಷನಾಗಿನಿಗೆ ತನ್ನ ಹಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಬ್ಬರ ದೃಷ್ಟಿಗಳೂ
ಸದಾ ಆನಂದಮಯಪ್ರಭುವಾದ ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿವೆ ಎಂದು

ಶ್ರೀಗುರುದೇವರು ಇದನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದರು. “ಮುಕ್ತಶೇಷವಿರೋಧೇನ” ಎಂದು “ಆದಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧವು ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಇಲ್ಲದವನು” - ಎಂದು ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಕಾಳಿದಾಸನೂ ಈ ಗರುತ್ಮತನನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾಗಸರ್ಪದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಬಣ್ಣಗಳ ಜಾತಿ ಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ನಾಗರಾಜ ಆದಿಶೇಷನು “ವೆಳ್ಳತ್ತರವಿಲ್ ತುಯಿಲ್ ಅಮಂದವಿತ್ತಿನೈ” ಎಂದು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಭಕ್ತೋತ್ತಮರಾದ ಆಳ್ವಾರುಗಳು ಹೇಳುವಂತೆ ಶುದ್ಧಶುಕ್ಲವರ್ಣದವನು. ರಜೋಗುಣ ತಮೋಗುಣಗಳ ಲವಲೇಶವೂ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಶುದ್ಧಸ್ವತ್ತಮಯನು. ಈ ಅನನ್ತನಾಗರಾಜನಿಗೆ ಸಾವಿರ ಹೆಡೆಗಳು.

ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಹೆಡೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸಾಸಿವೆಕಾಳಿನಂತೆ ನಿಂತಿದೆ ಈ ಇಡೀ ಭೂಗೋಳ ಎಂದು ಪುರಾಣಗಳು ವರ್ಣನೆಮಾಡುತ್ತವೆ. ದೇವಾಲಯದ ವಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈತನಿಗೆ ಐದು ಅಥವಾ ಏಳು ಹೆಡೆಗಳು ಇವೆ. ಯಾವುದು ಈ ವಿಚಿತ್ರವಾದ (ಕಾಲ್ಪನಿಕ?) ಸರ್ಪ?

ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುವ ಹಾವು ಯಾವುದೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ? ಎಂದರೆ ಇದು ಭೌತಿಕವಾದ ಸರ್ಪವಲ್ಲ. ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುವ ಕುಂಡಲಿನೀ ಶಕ್ತಿಯೇ ಈ ಶೇಷಸರ್ಪ. ಇದಕ್ಕೆ ಅನನ್ತವೃತ್ತಿಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಸಾವಿರಹೆಡೆಗಳುಳ್ಳ ಸರ್ಪ ಎಂದೂ ಅನುಭವಿಗಳಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ (ದೇಹದಲ್ಲಿ) ಪ್ರಾಣ, ಅಪಾನ, ಮುಂತಾದ ಐದು ವೃತ್ತಿಗಳುಳ್ಳ ಅಥವಾ “ಸಪ್ತಪ್ರಾಣಾಃ ಪ್ರಭವಂತಿ” ಎಂಬಂತೆ ಏಳುವೃತ್ತಿಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣ (ಕುಂಡಲಿನೀ) ಶಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಆದಿಶೇಷನೆಂದು ಇದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಶ್ರೀಭಗವಂತನ ಹಾಸಿಗೆಯಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಭತ್ತಾದಿಗಳೂ ಆಗಿರುವ ಆದಿಶೇಷನನ್ನು ಐದು ಅಥವಾ ಏಳು ಹೆಡೆಗಳುಳ್ಳ ಸರ್ಪವನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಹೇಳಿದ ಶೇಷನಾಗನನ್ನು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಮಾತ್ರ ನೋಡಬಹುದು.

ಈ ಅನನ್ತನಾಗನ ಮೇಲೆ ಪವಡಿಸಿರುವ ಅನನ್ತಪದ್ಮನಾಭನನ್ನೂ

ಯೋಗಿಗಳು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಯೋಗದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು, ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತೆರೆಯಿಸಲು ಈ ಹೊರಗಡೆಯ ಅನನ್ತಪದ್ಮನಾಭನ ಪೂಜೆಯು ನಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುವೆವು.

2) ಅನಂತನ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಜೋಡಿಯ ಭಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ದೇವರಿಗೆ ನಿವೇದನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ವಿಧಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆವು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಭಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಎಂದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜಪ್ಪ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಫಲಗಳನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದರೂ ದೇವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅನುಕೂಲವಿದ್ದರೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಎಂಬ ತಾತ್ವಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ದೇವತಾಧ್ಯಾನಕೇಂದ್ರಗಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಮತ್ತು ತುಷ್ಟಿಗಳಿಗಾಗಿ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಸಮರ್ಪಿಸಬಹುದು.

3) ಪೂಜೆಯ ಅನ್ತದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ ಕುಂಭ, ಬಿಂಬ, ವಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ನಿವೇದಿಸಿದ ಭಕ್ಷಣದ ಅರ್ಧಭಾಗ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಶ್ರೋತ್ರಿಯರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ವಿಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

ಆದರೆ ನಿಷ್ಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಸತ್ಪಾತ್ರರು ಇತರರಿಂದ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಪಾತ್ರನೋ ಅಪಾತ್ರನೋ ಯಾವುದನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸದೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ದಾನಮಾಡಬಹುದೇ? ಎಂದರೆ ದಾನವನ್ನು ಸತ್ಪಾತ್ರರಿಗೇ ಮಾಡಬೇಕು. ದೇವರನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಆ ದ್ರವ್ಯವೆಲ್ಲಾ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ ಎಂಬ ಭಾವದಿಂದ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ದಾನಪ್ರತಿಗ್ರಹ ಮಾಡುವವನೂ ಅದನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಭಾವದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ದೋಷವಿಲ್ಲದೇ ದೇವಕಾರ್ಯವು ಸಂಪನ್ನವಾಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಇದೆಲ್ಲವೂ ಅನನ್ತಪದ್ಮನಾಭಸ್ವರೂಪ ಎಂಬ ಅರ್ಥದ ಈ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕದ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ:

ಅನನ್ಯಃ ಪತಿಗೃಹ್ಯಾತಿ ಅನನ್ಯೋ ವೈ ದದಾತಿ ಚ |

ದ್ವಯೋಶ್ಚ ತಾರಕೋಽನನ್ಯಃ ಅನನ್ತಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ||

ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡುವವನೂ ಅನನ್ತ, ಅದನ್ನು ಕೊಡುವವನೂ ಅನನ್ತ, ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ದಾಟಿಸುವವನೂ ಅನನ್ತನು. ಇಂತಹ ಅನನ್ತನಿಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕಾರ.)

* * * * *